

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่อง การดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะอาการป่วยเรื้อรัง
สำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร
Development of a Distance Training Package Entitled "Caring of The Elderly with
Chronic Illness for Elderly Caregivers in Bangkok Metropolitan Area"

ชลธิศ ไพจิตร (Cholathit Phaijit)¹ สารีพันธุ์ สุภวรรณ² (Sareepan supawan) สุมาลี สังข์ศรี (Sumalee Sungsrri)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการชุดฝึกอบรมทางไกล 2) พัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล 3) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการอบรม 4) ศึกษาความพึงพอใจในการอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความต้องการได้แก่ ผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 128 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอบรม ได้แก่ ผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 34 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร มีความต้องการชุดฝึกอบรมทางไกลในระดับมาก 2) ชุดฝึกอบรมทางไกลที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ 7 ด้านดังนี้คือ วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย เนื้อหา กิจกรรม สื่อ การปฏิสัมพันธ์ และการประเมินผล 3) ผลการอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลพบว่า หลังการอบรม ผู้เข้าอบรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ผลการศึกษาความพึงพอใจในการอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในระดับมาก

คำสำคัญ ชุดฝึกอบรมทางไกล ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่มีภาวะการป่วยเรื้อรัง

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช thamma49@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sareepan.sup@gmail.com

³ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sumalee.sungsri@gmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

Abstract

The purposes of this research wear 1) to study the needs for distance training package; 2) to develop a distance training package 3) to study the effectiveness of the distance training package; and 4) to study the satisfaction of training by using the distance training package. The samples of this study of needs were 128 elderly caregivers in Bangkok metropolitan area, obtained by multistage randomization and the samples of the study of training achievement study were the 34 elderly caregivers in the Bangkok metropolitan area, obtained by purposive, randomization. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation t-test and content analysis. The results revealed as follows: 1) Elderly caregivers in Bangkok had the need for the distance training package at a high level. 2) The developed distance training package consisted of 7 components as follows: objective, target group, content, activities, Media, interactive, and evaluation. 3) The results of the training by using the distance training package were found that after training, the participants had a significantly higher training achievement than before the training at the .05 level. and 4) The samples were satisfied with the distance training package at a high level.

Keywords: Distance training package, Caregivers for the elderly, Elderly people with chronic illness

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

บทนำ

วัยสูงอายุ เป็นวัยที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เพราะเป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลง เสื่อมโทรมถดถอยในด้านต่างๆ มากมาย ทั้งร่างกายและจิตใจ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคข้อเข่าเสื่อม โรคระบบกล้ามเนื้อ โรคสมองเสื่อม โรคหัวใจ โรคเกาต์ โรคมะเร็ง รวมถึงโรคที่เกิดจากภาวะแทรกซ้อนของโรคเรื้อรัง เช่น ต้อกระจก ขาดตามปลายมือปลายเท้าเป็นต้น โรคที่กล่าวถึงดังกล่าว มักจะเรียกว่า โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-Communicable Diseases) หรือ NCDs หมายถึงกลุ่มโรคที่ไม่ได้มีสาเหตุจากการติดเชื้อ หรือจากเชื้อโรคที่ไม่ติดต่อผ่านการสัมผัส คลุกคลี หรือผ่านตัวนำโรค (พาหะ) แต่เกิดจากความเสื่อมสภาพของร่างกายผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดทาง รวมถึงความเจ็บป่วยต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ความสามารถในการพึ่งพาตนเองลดลงและไม่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานได้ด้วยตนเอง จึงจำเป็นต้องพึ่งพิง ผู้ดูแล หรือ สมาชิกครอบครัว ในการทำกิจกรรมดูแลตนเอง ดังนั้นผู้ดูแลผู้สูงอายุ ควรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการดูแลผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีภาวะอาการป่วยเรื้อรัง เพราะผลของการดูแลที่ถูกต้องจะช่วยให้ผู้สูงอายุได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐาน และป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน ช่วยฟื้นฟูสภาพร่างกายช่วยลดปัญหาด้านจิตใจและอารมณ์ของผู้สูงอายุ จนถึงการใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างปกติ (เพ็ชร ฐปะวิเชตร์ และคณะ, 2565)

ผู้ดูแลผู้สูงอายุ จึงจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะอาการของโรคเรื้อรังในระดับต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถบริหารจัดการชีวิตความเป็นอยู่ให้เกิดความสมดุล หรือลดปัญหาที่รุนแรง ซึ่งวิธีการดูแลของผู้ดูแลผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะเป็นการดูแลตามอัตภาพ ขาดความรู้ ความเข้าใจด้านสุขภาพและความรู้ต่างๆ ของผู้ดูแล ผู้สูงอายุก็มีข้อจำกัด หรือ การให้คำแนะนำต่างๆ นั้นไม่ตรงกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ ทำให้ผู้ดูแลขาดความมั่นใจในการที่จะดูแล หรือไม่สามารถดูแลได้อย่างเต็มที่ (เพ็ชร ฐปะวิเชตร์ และคณะ, 2565) ดังนั้น ผู้ดูแลผู้สูงอายุ มีความต้องการและวิธีการดูแลผู้สูงอายุ โดยจะต้องหาความรู้และประสบการณ์ทั้งจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือจากการฝึกอบรมจากผู้ที่มีความรู้ในเรื่องการดูแลผู้สูงอายุ หรือจากการเรียนรู้โดยวิธีการต่างๆ อย่างเช่น การฝึกอบรมทางไกล ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการฝึกอบรมที่ได้รับความนิยมมากในสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยได้นำคุณสมบัติและความสามารถต่างๆ ของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาใช้สนับสนุนการฝึกอบรมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการอบรมโดยผ่านสื่อหลายมิติ มีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้อบรมกับบทเรียนและสร้างให้เกิดการเรียนรู้ที่ผู้อบรมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ และผู้อบรมยังสามารถควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระทั้งเรื่องสถานที่และเวลา เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ด้านต่างๆ โดยที่ผู้อบรมสามารถทบทวนได้ด้วยตนเองตลอดเวลา และฝึกปฏิบัติได้ทั้งในสถานการณ์จริง ซึ่งระบบนี้เป็นระบบการฝึกอบรมที่สามารถทบทวนได้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ดังนั้นการอบรมทางไกลโดยใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล จึงเป็นเทคนิคการฝึกอบรมที่เหมาะสมสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุในการพัฒนาศักยภาพตนเอง ผู้ฝึกอบรมสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเว็บเมื่อมีความพร้อม สะดวกและต้องการ ช่วยประหยัดเวลาและทรัพยากรของหน่วยงาน การฝึกอบรมแบบนี้ผู้รับการฝึกอบรมสามารถทบทวนใหม่ได้ด้วยตนเองตลอดเวลาตามความพร้อม และสามารถเรียนซ้ำกี่ครั้งก็ได้เพื่อให้เกิดความมั่นใจก็สามารถทำได้ (พัชรา เสถียรพัทธ์ และคณะ, 2563)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมทางไกล เพื่อให้ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ได้รับความรู้ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ โดยหลักสูตรดังกล่าว มีองค์ประกอบของหลักสูตรได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อประกอบการอบรม และการประเมินผล โดยผู้วิจัยคาดหวังให้ผู้ดูแลผู้สูงอายุสามารถนำหลักสูตรไปใช้ประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะป่วยเรื้อรัง ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

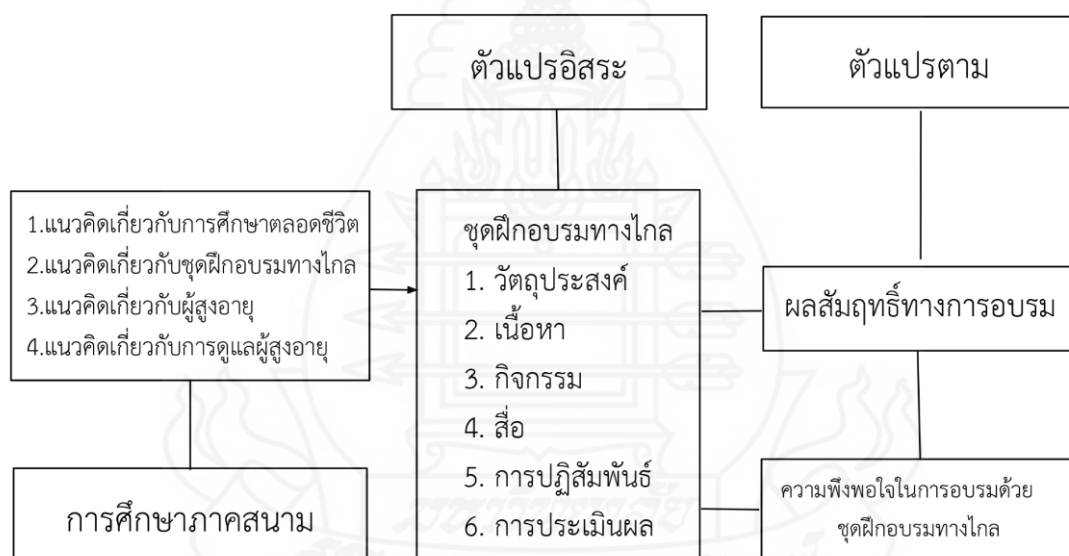
การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะอาการป่วยเรื้อรัง
2. เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะอาการป่วยเรื้อรัง
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการใช้ฝึกอบรมทางไกลสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะอาการป่วยเรื้อรัง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับแนวคิดในการพัฒนาชุดทางไกล การสร้างแบบจำลองการฝึกอบรมทางไกล แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ การดูแลผู้สูงอายุ และภาวะการป่วยเรื้อรังของผู้สูงอายุ และสรุปออกมาได้เป็นกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการชุดฝึกอบรมทางไกล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ในกรุงเทพมหานคร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ ในกรุงเทพมหานคร ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage random sampling) โดยเปิดตารางเลขสุ่มของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ในระดับความเชื่อมั่น 95% ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 222 คน จาก 50 เขตฯละเท่าๆกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะอาการป่วยเรื้อรังสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความต้องการชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะอาการป่วยเรื้อรังสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร
2. สร้างแบบสอบถามความต้องการชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่อง การดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะอาการป่วยเรื้อรังสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามรูปแบบของลิเคิร์ต (Likert Scaling) โดยกำหนดองค์ประกอบของแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุ เป็นข้อมูลนามบัญญัติ คำตอบเป็นตัวเลือกและเติมคำ

ตอนที่ 2 ความต้องการชุดฝึกอบรมทางไกล ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ การประเมินผลและการปฏิสัมพันธ์ โดยกำหนดประเด็นความต้องการเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความคิดเห็น 5 หมายถึง มีความต้องการมากที่สุด

ระดับความคิดเห็น 4 หมายถึง มีความต้องการมาก

ระดับความคิดเห็น 3 หมายถึง มีความต้องการปานกลาง

ระดับความคิดเห็น 2 หมายถึง มีความต้องการน้อย

ระดับความคิดเห็น 1 หมายถึง มีความต้องการน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

3. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบ ด้านชุดฝึกอบรมทางไกล และด้านพยาบาลชุมชน รวมทั้งสิ้น 3 คน ตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence IOC) จากนั้นผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Alpha-Coefficiency) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbrach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .84 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอความอนุเคราะห์ออกหนังสือนำส่งจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 222 คน และได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 128 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 55.86

3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป

ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 1-30 พฤศจิกายน 2564

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ทั้ง 128 ฉบับ ไปจัดกระทำและวิเคราะห์ด้วยสถิติตามลักษณะของข้อมูลแต่ละส่วน ดังนี้ 1) ข้อมูลลักษณะทางประชากร ใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) และ 2) ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการชุดฝึกอบรมทางไกล โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ระยะที่ 2 การสร้างชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่อง การดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะอาการป่วยเรื้อรังสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่อง การดูแลผู้สูงอายุ ที่มีภาวะอาการป่วยเรื้อรัง สำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร

1. กำหนดองค์ประกอบของชุดฝึกอบรมทางไกล ผู้วิจัยได้สรุปและสังเคราะห์ผลการศึกษาความต้องการชุดฝึกอบรมทางไกล และและศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับ นำมาสร้างร่างแบบจำลองชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะอาการป่วยเรื้อรังสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร กำหนดองค์ประกอบร่างแบบจำลองชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะอาการป่วยเรื้อรังสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิด การสร้างแบบจำลองชุดการสอนทางไกล แบบจำลองการสอนของไทเลอร์ (Robert Tyler, 1950) เคมป์ (Kemp, 1997) และเกอร์ลาช และ อีลาย (Gerlach and Ely, 1971 อ้างถึงในชัยยงค์ พรหมวงศ์ และ วาสนาพิบูลทรัพย์, 2558) มาวิเคราะห์และได้เป็นองค์ประกอบชิ้นงานทั้งสิ้น 7 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) วัตถุประสงค์ (2) กลุ่มเป้าหมาย (3) เนื้อหา (4) สื่อ (5) กิจกรรม (6) การปฏิสัมพันธ์ (7) การประเมินผล โดยกำหนดโครงสร้างทั้ง 7 องค์ประกอบดังนี้

1. วัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการ ในการฝึกอบรมทางไกล แนวทางในการดูแลผู้สูงอายุ จากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ประกอบกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการในการดูแลผู้สูงอายุในขั้นตอนที่ 1 และกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ในการสร้างชุดฝึกอบรมทางไกล ประกอบด้วย ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะอาการป่วยเรื้อรัง ทักษะในการการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะป่วยเรื้อรังได้ และการสร้างเจตคติที่ดีต่อการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะป่วยเรื้อรัง

2. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีเงื่อนไขว่า 1) เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีผู้สูงอายุภาวะป่วยเรื้อรังอยู่ในความดูแล 2) สามารถใช้โปรแกรมการฝึกอบรมทางไกลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้

3. เนื้อหา ผู้วิจัยศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการเนื้อหาในการอบรมจากแบบสอบถามความต้องการฝึกอบรมในขั้นตอนที่ 1 และออกแบบเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจในการดูแลผู้สูงอายุด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านสุขภาพ ด้านโภชนาการ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม เป็นชุดฝึกอบรมทางไกล ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้จำนวน 8 หน่วย

4. กิจกรรม ผู้วิจัยศึกษาหลักการออกแบบกิจกรรมของชุดฝึกอบรมทางไกล และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย การทดสอบก่อนเรียน การศึกษาเนื้อหาสาระจากการบรรยายออนไลน์ การทำกิจกรรมฝึกทักษะ และการทดสอบหลังเรียน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

5. สื่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยกำหนดสื่อการเรียนรู้โดยการศึกษาเกี่ยวกับการผลิต การใช้และการประเมินสื่อการศึกษาทางไกล ผนวกกับการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการใช้สื่อทางไกลกับกลุ่มเป้าหมายโดยผู้วิจัยออกแบบสื่อ ดังนี้คือ สื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบ PDF files, E-Books, VDO files และ Google site, Google Doc, Google Slide

6. การปฏิสัมพันธ์ ผู้วิจัยออกแบบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าอบรมกับวิทยากร โดยออกแบบเป็นการปฏิสัมพันธ์ ผ่านสื่อสังคม ประกอบด้วย ห้องสนทนาที่อยู่บนระบบ application line และห้องสนทนาบนระบบ line ได้แก่

7. การประเมินผล ผู้วิจัยกำหนดวิธีการประเมินผล เพื่อประเมินความรู้ด้านเนื้อหา ด้านทักษะ และความพึงพอใจในการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล โดยเครื่องมือในการประเมินผลได้แก่ แบบทดสอบ แบบประเมินทักษะ และแบบสอบถามความพึงพอใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นตรวจสอบคุณภาพของชุดฝึกอบรมทางไกล และเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์การอบรม

ผู้วิจัยนำชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะอาการป่วยเรื้อรังสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มาตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกกระบวน ด้านชุดฝึกอบรมทางไกล และด้านพยาบาลชุมชน รวมทั้งสิ้น 3 คน ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) เท่ากับ 1 ซึ่งหมายถึง ชุดฝึกอบรมทางไกล มีความสอดคล้องเหมาะสมทั้งด้านองค์ประกอบด้านโครงสร้างหลักสูตร สื่อและกิจกรรมการอบรม จากนั้นผู้วิจัยนำชุดฝึกอบรมทางไกลไปให้ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน ไปทดลองใช้ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity)

ระยะที่ 3 การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยการที่ผู้วิจัยดำเนินการรับสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุที่สนใจฝึกอบรม โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องฝึกอบรมครบทุกขั้นตอนของการอบรม และได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 34 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอบรมดังนี้

การสร้างแบบทดสอบก่อนการอบรมและแบบทดสอบหลังการอบรม

ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบก่อนการอบรมและแบบทดสอบหลังการอบรม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวทางการสร้างแบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม ทางไกลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมทางไกลสำหรับผู้ดูแลของผู้สูงอายุที่มีภาวะป่วยเรื้อรังเป็นแบบทดสอบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหาและสอดคล้องจุดประสงค์การฝึกอบรม โดยกำหนดค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ .20 ถึง .80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ถือว่าเหมาะสม

3. นำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence IOC) และได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ .91 จากนั้นผู้วิจัยนำแบบทดสอบมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีการของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .87 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในการอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล

ผู้วิจัยสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจในการอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล โดยมีรายละเอียดในการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจในการอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในการอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล ประกอบด้วย 3 ตอนดังนี้คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุที่มีอาการป่วยเรื้อรัง เป็นข้อมูลนามบัญญัติ คำตอบเป็นตัวเลือกและเติมคำ ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล มีลักษณะแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert Scaling) แบ่งเป็น 5 ระดับ และ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นคำถามปลายเปิดเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ
3. นำแบบสอบถามความพึงพอใจในการอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence IOC) และได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ .91 จากนั้นผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficiency) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .82 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรมทางไกล โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นก่อนการอบรม

ผู้วิจัยทำการรับสมัครผู้สนใจเข้ารับการอบรมจำนวน 34 คน เมื่อได้ผู้สมัครครบแล้ว ผู้วิจัยได้รวบรวมรายชื่อ เพื่อจัดทำรายชื่อผู้อบรม และรหัสผ่าน

ขั้นอบรม

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล โดยมีขั้นตอนการอบรมดังนี้

1. ปฐมนิเทศ โดยผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ รูปแบบ วิธีการและขั้นตอนการลงทะเบียน การเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม ระยะเวลาและการประเมินผล ใช้เวลา 1 ชั่วโมง ในวันที่ 25 มีนาคม 2565
2. ลงทะเบียน กลุ่มตัวอย่างทำการลงทะเบียนเป็นผู้เข้าอบรม รับรหัสประจำตัว
3. อบรม ผู้เข้ารับการอบรมทำแบบทดสอบความรู้ก่อนอบรม ใช้เวลา 20 นาที จากนั้นผู้วิจัยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างดำเนินการอบรม จากแผนการเรียนรู้จำนวน 8 แผนๆ ละ 2 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมงเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ในระหว่างวันที่ 26 มีนาคม – 6 เมษายน พ.ศ. 2565 โดยให้ผู้เข้าอบรมศึกษาเนื้อหาจากชุดฝึกอบรม หลังจากศึกษาเนื้อหาแล้ว ให้ทำกิจกรรมตามลำดับ จนครบทุกแผน

ขั้นหลังการอบรม

หลังจากศึกษาจากชุดฝึกอบรมเสร็จสิ้นลง ผู้วิจัยดำเนินการประเมินผลดังนี้

1. การประเมินความรู้ โดยการให้ผู้เข้าอบรมทำแบบทดสอบหลังเรียน และการฝึกปฏิบัติ โดยการให้ผู้เข้าอบรมทำกิจกรรมท้ายเรื่อง
2. การประเมินความพึงพอใจในการอบรม โดยการให้ผู้เข้าอบรมทำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจในการอบรม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการอบรมและความพึงพอใจเกี่ยวกับการอบรม ด้วยสถิติตามลักษณะของข้อมูลแต่ละส่วน ดังนี้

1. ด้านความรู้ โดยการทดสอบความรู้ก่อน-หลังการอบรม ใช้การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s.d.) และการทดสอบความแตกต่างของคะแนนทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม โดยการทดสอบค่าที (t-test แบบ t-dependence)
2. ด้านการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เข้ารับฝึกอบรม โดยทำการทดสอบหลังเรียนจบแต่ละหน่วย (เกณฑ์ผ่าน 80%) ใช้การวิเคราะห์ค่าร้อยละ
3. ด้านความพึงพอใจโดยใช้การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s.d.)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุระหว่าง 1 ถึง 5 ปี เป็นสมาชิกในครอบครัวกับผู้สูงอายุ

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการชุดฝึกอบรมทางไกล

ผลการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่อง การดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะอาการป่วยเรื้อรังสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

ความต้องการด้านวัตถุประสงค์ในการอบรม พบว่าในภาพรวมมีความต้องการในระดับมาก โดยความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีภาวะป่วยเรื้อรัง รองลงมาได้แก่ เพื่อให้ผู้อบรมมีทักษะในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีภาวะป่วยเรื้อรัง และ เพื่อให้ผู้มีความพึงพอใจในการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีภาวะป่วยเรื้อรัง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ความต้องการเนื้อหาในการอบรม ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมมีความต้องการระดับมาก โดยเนื้อหาที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ เรียนรู้วิธีการตรวจและดูแลสุขภาพและการสังเกตประจำวัน การทำประวัติสุขภาพของผู้สูงอายุ มารู้อีกโรคเรื้อรังต่างๆ และสาเหตุของโรคเหล่านี้ การเปลี่ยนแปลงของร่างกายที่มีผลต่อภาวะโภชนาการของผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงของร่างกายที่มีผลต่อภาวะโภชนาการของผู้สูงอายุ รองลงมา ได้แก่ ความรู้เรื่องยาเบื้องต้น การใช้ยาให้ถูกวิธี และปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ความรู้ในการใช้เทคโนโลยี การสื่อสารเพื่อสร้างความรู้ด้านการเงิน

วิธีการอบรม พบว่า ในภาพรวมมีความต้องการในระดับมาก โดยวิธีการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การสาธิตโดยสื่อ VDO Online รองลงมาได้แก่การพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ Online การฝึกปฏิบัติหรือส่งงาน โดยส่งงานเป็นคลิป VDO ส่วนวิธีการอบรม ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การบรรยาย Online

สื่อประกอบการอบรม พบว่าในภาพรวมมีความต้องการสื่อในการอบรมในระดับมาก โดยสื่อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ สื่อสังคม รองลงมาได้แก่ สื่อบุคคล และสื่อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ PDF ไฟล์

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

การประเมินผล พบว่า ในภาพรวมมีความต้องการการประเมินผลในระดับมาก โดยประเภทของการประเมินผลที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ การทำแบบฝึกหัด รองลงมาได้แก่ การทดสอบ ส่วนการประเมินผลที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การสอบถาม

3. ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1 มาสร้างชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่อง การดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะอาการป่วยเรื้อรังสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ชุดฝึกอบรมทางไกลมีองค์ประกอบ 7 ด้าน ดังนี้ คือ วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย เนื้อหา กิจกรรม สื่อ ปฏิสัมพันธ์ และ การประเมินผล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อให้ผู้รับการอบรมสามารถอธิบายความรู้อย่างเบื้องต้นเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุที่ป่วยเรื้อรังได้
- (2) เพื่อให้ผู้รับการอบรมมีทักษะในการดูแลผู้สูงอายุที่ป่วยเรื้อรังได้
- (3) เพื่อให้ผู้รับการอบรมมีเจตคติที่ดีต่อการดูแลผู้สูงอายุที่ป่วยเรื้อรังได้

2) กลุ่มเป้าหมายได้แก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะอาการป่วยเรื้อรังสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร

3) เนื้อหา ได้แก่ ความรู้ด้านสุขภาวะด้านร่างกาย ความรู้ด้านสุขภาวะด้านจิตใจ ความรู้ด้านสุขภาวะด้านสภาพแวดล้อม ความรู้ด้านสุขภาวะด้านโภชนาการ ความรู้ด้านสุขภาวะด้านเศรษฐกิจ ความรู้ด้านสุขภาวะด้านสังคม โดยผู้วิจัยได้ออกแบบเป็นหน่วยการเรียนรู้จำนวน 8 หน่วย ดังนี้

หน่วยที่ 1 เรื่อง ความรู้และความเข้าใจในการดูแลผู้สูงอายุด้านร่างกายและ การประเมินสุขภาพ

หน่วยที่ 2 เรื่อง อาการป่วยที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ และ การดูแลสุขภาพช่องปาก

หน่วยที่ 3 เรื่อง การตรวจสุขภาพทั่วไป และการทำประวัติสุขภาพของผู้สูงอายุ

หน่วยที่ 4 เรื่อง ความรู้เรื่องยาเบื้องต้น

หน่วยที่ 5 เรื่อง การดูแลผู้สูงอายุโดยใช้ภูมิปัญญาไทย

หน่วยที่ 6 เรื่อง โภชนาการสำหรับผู้สูงอายุที่ป่วยเรื้อรัง

หน่วยที่ 7 เรื่อง สุขภาวะด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ และ เรื่อง สุขภาวะด้านเศรษฐกิจสำหรับผู้สูงอายุ

หน่วยที่ 8 เรื่อง สุขภาวะด้านจิตใจ และ เรื่อง สุขภาวะด้านสังคม

4) สื่อประกอบการฝึกอบรม เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่นำเสนอบนเว็บ ประกอบด้วยสื่อ สื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบ pdf.files เพื่อดาวน์โหลดมาศึกษาด้วยตนเอง Google Doc. Google Sheet Google Slide

5) กิจกรรมประกอบด้วย การทำแบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม และการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเว็บ โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้

ก. ปฐมนิเทศ โดยการปฐมนิเทศแบบผ่านเครือข่ายออนไลน์ เพื่อรับฟังการชี้แจงวัตถุประสงค์ รูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนการลงทะเบียน การเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม ระยะเวลาและการประเมินผล ระยะเวลาในการปฐมนิเทศ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

ข. ศึกษาคู่มือการอบรม เพื่อเตรียมทำกิจกรรมในการฝึกอบรมด้วยตนเอง ประกอบด้วย การลงทะเบียนเรียน เป็นผู้เข้ารับการอบรม รับรหัสประจำตัวผู้ใช้งาน (Username) และรหัสผ่าน (Password)

ค. ทำแบบทดสอบความรู้ก่อนอบรม จำนวน 24 ข้อ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

ง. การฝึกอบรมด้วยตนเองผ่านเว็บ ผู้เข้ารับการอบรมฝึกอบรมด้วยตนเองผ่านเว็บทั้ง 8 หน่วยการเรียนรู้ พร้อมทำแบบฝึกทักษะทุกครั้งหลังสิ้นสุดการอบรมในแต่ละหน่วย และตรวจคำตอบจากแบบเฉลยกิจกรรม

จ. หลังจากผู้เข้ารับการอบรมฝึกอบรมครบ 8 หน่วย ผู้เข้ารับการอบรมทำแบบทดสอบความรู้หลังอบรม จำนวน 24 ข้อ จากนั้นจึงทำแบบประเมินความพึงพอใจในการอบรม ถือเป็นอันสิ้นสุดกระบวนการฝึกอบรมด้วยตนเอง

6) การปฏิสัมพันธ์ ผู้เข้ารับการอบรมสามารถติดต่อสื่อสารผ่านช่องทางที่กำหนดเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ รวมทั้ง การสอบถามปัญหา การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน รวมถึงการแจ้งข่าวสารต่างๆ และการแก้ปัญหา ระบบการเรียน ช่องทางการปฏิสัมพันธ์ประกอบด้วย ห้องสนทนากลุ่ม ที่อยู่บนระบบ Line Facebook e-mail

7) การประเมินผล ประกอบด้วย (1) การวัดความรู้ โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน (2) การวัดทักษะโดยใช้แบบประเมินทักษะ และ (3) การวัดความพึงพอใจ โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจ

4. ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการอบรมและผลการประเมินผลความพึงพอใจในการอบรมด้วยชุดฝึกอบรมทางไกล

4.1 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการอบรมด้วยชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่อง การดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะอาการป่วยเรื้อรังสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าหลังการอบรม ผู้เข้าอบรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ผลการประเมินผลด้านทักษะเรื่องการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะอาการป่วยเรื้อรังสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร มีทักษะการประเมินผู้ป่วยในระยะหลังการอบรมทั้งในภาพรวม ในระดับร้อยละ 95.80

4.3 ผลการประเมินผลความพึงพอใจในการอบรมด้วยชุดฝึกอบรมทางไกล พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความต้องการด้านเนื้อหาในการอบรม กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการเนื้อหาด้านการดูแลผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ความรู้และความเข้าใจ ในการดูแลผู้สูงอายุด้านร่างกายและ การประเมินสุขภาพจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อาการป่วยที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ การตรวจสุขภาพทั่วไป และการทำประวัติสุขภาพของผู้สูงอายุ ความรู้เรื่องยาเบื้องต้น โภชนาการสำหรับผู้สูงอายุที่ป่วยเรื้อรัง และเรื่องสุขภาวะด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุและสุขภาวะด้านเศรษฐกิจสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งเนื้อหาดังกล่าวเป็นเนื้อหาที่มีประโยชน์ ที่ผู้ดูแลผู้สูงอายุจะต้องให้ความรู้ เพื่อนำไปใช้ในการชีวิตประจำวัน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสวรรค์ วุฒินวงศ์ (2564) ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพ ประกอบด้วย ความต้องการด้านร่างกาย ความต้องการด้านจิตใจ และความต้องการด้านสติปัญญา และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประเสริฐ สาวีรัมย์ (2565) ซึ่งทำการวิจัยเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิต และดัชนีความสุขของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าผู้สูงอายุมีความต้องการคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 4 ด้านได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 3) ด้านสิ่งแวดล้อม 4) ด้านจิตใจ

2. ด้านองค์ประกอบของชุดฝึกอบรมทางไกล ชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะอาการป่วยเรื้อรังสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ในระดับสูง การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เพราะผู้วิจัยได้ออกแบบชุดฝึกอบรมโดยศึกษา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กระบวนการจัดอบรมกับการเรียนรู้ผู้ใหญ่ มาผสมผสานกับแนวคิดการออกแบบชุดฝึกอบรมทางไกลอย่างของชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนาวิกุลทรัพย์ (2558) มาเป็นแนวทางในการออกแบบชุดฝึกอบรมทางไกล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของน้องนุช ธราดลรัตนกร และ ญัฐพล ร้าไพ (2563) และกนกศรี จาดเงิน (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนการออกแบบการจัดการอบรมทางไกลนั้นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ความต้องการเพื่อนำมากำหนดวัตถุประสงค์ การวิเคราะห์ผู้เรียน การออกแบบเนื้อหา กิจกรรม การปฏิสัมพันธ์ ส่งผลให้ชุดฝึกอบรมทางไกลที่พัฒนามีค่าดัชนีความสอดคล้องในระดับสูง

3. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการอบรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการอบรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้กำหนดไว้ แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจในเนื้อหาและทำกิจกรรมที่กำหนดไว้ในชุดฝึกอบรมทางไกลได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากชุดฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เริ่มจากการพัฒนาเนื้อหาจากความต้องการของผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร การออกแบบชุดฝึกอบรมโดยการนำสื่อการเรียนรู้ทั้งสื่อหลักคือสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อเสริมคือมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้มาสนับสนุน โดยสื่อเหล่านี้สามารถตอบสนองการเรียนรู้เป็นรายบุคคล ส่งเสริมการเรียนรู้ที่กลุ่มตัวอย่างที่มีความสามารถที่แตกต่างกันสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง โดยบทเรียนที่สร้างขึ้นมีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับความรู้และฝึกทักษะในระหว่างเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถเรียนรู้ได้ตามความสะดวก ความสนใจ ช่วยลดข้อจำกัดในการเรียนรู้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนาวิกุลทรัพย์, 2558) ส่งผลให้ผู้เข้าอบรมเกิดการเรียนรู้ ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างสามารถทดสอบผ่านและมีคะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัย ของ กนกศรี จาดเงิน (2564) ซึ่งพบว่า ชุดฝึกอบรมทางไกลที่มีประสิทธิภาพ ควรจะสร้างขึ้นจากความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และออกแบบชุดฝึกอบรมให้ผู้อบรมสามารถเรียนรู้และทำกิจกรรมจากสื่อหลักและสื่อเสริม จะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับความรู้และมีผลสัมฤทธิ์ทางการอบรมสูงกว่าก่อนอบรม

4. การศึกษาความพึงพอใจในการฝึกอบรมด้วยชุดฝึกอบรมทางไกล พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บที่พัฒนาขึ้น ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากทั้งนี้เนื่องจากการอบรมให้ความรู้ทางไกล เป็นวิธีที่การที่สะดวกแก่ผู้ดูแลเพราะเป็นวิธีการที่สะดวก ไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง สามารถเปิดโทรศัพท์มือถือเพื่อรับชมเนื้อหาความรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา สอดคล้องกับการศึกษาของ พัชรา เสถียรพัทธ์ และ คณะ (2563) และกนกศรี จาดเงิน (2564) ที่พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการฝึกอบรมทางไกลในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 ควรมีการออกแบบเนื้อหาในการอบรมให้เหมาะสมกับปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ เนื่องจากอาจมีความต้องการที่แตกต่างกัน จึงควรออกแบบเนื้อหาที่แตกต่างกัน

1.2 ควรให้ผู้เข้าอบรมได้ทดลองใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลจนเกิดความชำนาญก่อนที่จะฝึกอบรมจริง เพื่อทดสอบระบบเครือข่ายและความคล่องแคล่วในการใช้งาน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาประสิทธิผลของการอบรมให้ความรู้โดยใช้แอปพลิเคชันอื่นๆแก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งอาจจะมีการปรับปรุงเนื้อหาที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้สูงอายุ อีกทั้งควรการศึกษาประสิทธิผลในระยะยาวของการอบรมว่า ผู้ดูแลสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงในการดูแลผู้สูงอายุ

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการฝึกอบรมโดยใช้สื่อทางไกลในงานวิจัยนี้ กับการฝึกอบรมทางไกลโดยใช้สื่อทางไกลประเภทอื่น เพื่อศึกษาประสิทธิผลของชุดฝึกอบรม

เอกสารอ้างอิง

- กนกศรี จาดเงิน. (2559). การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บ เรื่องทักษะการประเมินผู้ป่วยจิตเภท และความผิดปกติทางอารมณ์ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 8 (3), 63–75.
<https://li01.tci-thaijo.org/index.php/pnujr/article/view/65403>
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2558). หน่วยที่ 4 ชุดการสอนทางไกล ใน *เอกสารการสอนประกอบชุดวิชา สื่อการศึกษาพัฒนาสร.* หน่วยที่ 1-7. (น.7-1-7-48) นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- น้องนุช ธารดลรัตนกร และ ญัฐพล รำไพ. (2563). การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมออนไลน์ด้วยเทคโนโลยีมัลติมีเดียเชิงปฏิสัมพันธ์ตามแนวคอนสตรัคติวิซึซึมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีของครูประจำการ. *วารสารชุมชนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 14(3), 246-260.
- ประเสริฐ สาวรัมย์. (2565). การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง โดยการพัฒนาความรู้ด้วยหลักสูตร “CG เชี่ยวชาญ” ให้กับผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในเขตอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ *ศูนย์อนามัยที่ 9*, 16(1), 86–100.
- พรสวรรค์ วุฒิมวงศ์. (2564, 17 ธันวาคม). *แนวทางการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาวะเพื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี* (เอกสารนำเสนอ). การประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติ การบริหาร การจัดการการศึกษา และสหวิทยาการศึกษา ครั้งที่ 3 : เรื่อง “การฟื้นคืนสภาพและการสร้างใหม่: ทางออกหลักในนวัตกรรมจัดการหลังโควิด-19, นครปฐม, ประเทศไทย.
- พัชรา เสถียรพัทธ์ โสภณพันธ์ สอาด รุจิตรา วันวิสา และอัครภา เกื้อสุวรรณ. (2563). ประสิทธิผลของการอบรมดูแลผู้สูงอายุติดเตียงโดยใช้สื่อแอปพลิเคชันบนมือถือต่อระดับความรู้ความเข้าใจของผู้ดูแล. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 30(1), 47-56.
- เพ็ชรี รูปะวิเชตร สายฝน แสนใจพรม และ สมบอง รักษาธรรม. (2565). พฤติกรรมสุขภาพและการจัดการพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุขุขบาลวุฒิชัยวิทยาลัย ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่*, 23(1), 2563 228-239.